

از حبوبات فله‌ای بی‌نام تا بسته‌بندی‌های ۶۵۰ هزار تومانی

تاج‌گذاری لوبیا!

هر دانه لوبیا ۴۰۰ تومان می‌ارزد

کیمیا ملکی: عقب‌نشینی استراتژیک از بازار گوشت قرمز مدت‌هاست که در سبب خرید بسیاری از خانوارهای ایرانی ثبت شده است. تا همین چند وقت پیش، فرمول نانوشته اقتصاد خانواده بر یک اصل ساده استوار بود: اگر زورمان به خرید راسته گوسفندی و ران گوساله نمی‌رسد، پروتئین گیاهی را جایگزین می‌کنیم. حبوبات، همان منجی سنتی و بی‌ادعای سفره‌ها بود که با قیمتی منطقی، خلع سلاح شدن خانواده‌ها در برابر تورم محصولات پروتئینی را پوشش می‌داد اما داده‌های بازار در روزهای آغازین تیرماه ۱۴۰۵ پایان تلخ این افسانه را اعلام می‌کنند. بازار حبوبات، با چنان شتابی وارد فاز صعودی شده که حالا خرید یک بسته ۹۰۰ گرمی لوبیا یا عدس، نیازمند یک تصمیم‌گیری جدی مالی است. وقتی محاسبات ریاضی نشان می‌دهد که قیمت هر دانه لوبیا چیتی در بازار به ۴۰۰ تومان رسیده است، دیگر نمی‌توان از حبوبات به عنوان غذای قشر ضعیف یاد کرد. کار به جایی رسیده که خرید یک کیسه پنج کیلویی لوبیا و عدس و نخود برای یک خانوار کارمندی حکم یک قسط وام خورد را پیدا کرده است. در حالی که رئیس انجمن حبوبات می‌گوید قیمت‌ها در چارچوب تورم حرکت می‌کند و بازار آرام است، محاسبات ساده نشان می‌دهد فاصله‌ای فاحش میان حرف و واقعیت شکل گرفته است.

وقتی هر دانه لوبیا ۴۰۰ تومان می‌ارزد

اتفاق عجیب و بی‌سابقه بازار اما در بخش لوبیا چیتی رخ داده است. این محصول که پای ثابت بسیاری از غذاهای محبوب ایرانی است، رکوردی را شکسته که حتی بدبین‌ترین تحلیل‌گران بازار غذا هم آن را پیش‌بینی نمی‌کردند. گزارش‌های میدانی در اواخر خرداد و اوایل تیر ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که قیمت لوبیا چیتی در برخی میادین عرضه از مرز ۸۰۰ هزار تومان در هر کیلوگرم عبور کرده است. بیابید کمی با اعداد بازی کنیم تا ابعاد این فاجعه قیمتی شفاف‌تر شود. وقتی یک کیلوگرم لوبیا چیتی با قیمت ۸۱۲ هزار تومان معامله می‌شود، با یک محاسبه وزنی ساده با در نظر گرفتن میانگین وزن هر دانه لوبیا، به این نتیجه وحشتناک می‌رسیم که قیمت هر دانه لوبیا دقیقاً معادل ۴۰۰ تومان است! یعنی اگر برای پخت یک وعده خوراک لوبیای ساده خانوادگی، نیاز به ریختن حداقل ۵۰۰ دانه لوبیا در قابلمه داشته باشید، فقط هزینه خام خود دانه لوبیاها به ۲۰۰ هزار تومان می‌رسد. آن هم بدون احتساب روغن، رب، پیاز، ادویه و انرژی مصرفی.

این شکاف عمیق قیمتی تنها محدود به لوبیا چیتی فله نیست. در بازار برندها نیز بسته‌های ۸۰۰ گرمی لوبیا چیتی با قیمت ۶۵۰ هزار تومان به فروش می‌رسند. در حالی که رئیس انجمن حبوبات کشور در مصاحبه‌های اخیر خود با اطمینان مدعی است که قیمت حبوبات در چارچوب نرخ تورم حرکت می‌کند اما واقعیت‌های کف بازار، روایت کاملاً متفاوتی را بازگو می‌کند. تورم رسمی هر عددی که باشد، پرش قیمت یک محصول پایه کشاورزی به این اعداد، فراتر از منطق تورم عمومی است و ریشه در ساختارهای معیوب دیگری دارد.

سخن پایانی

اعداد و ارقام بازار حبوبات در روزهای اخیر صرفاً چند آمار اقتصادی نیستند؛ آن‌ها زنگ خطری جدی برای امنیت غذایی خاموش جامعه‌اند. وقتی قیمت هر دانه لوبیا چیتی به ۴۰۰ تومان می‌رسد و سبب خرید یک کیلوگرمی انواع حبوبات، بودجه‌ای برابر با چند صد هزار تومان می‌طلبد، دیگر نمی‌توان با مصاحبه‌های تسکین‌دهنده و وعده‌های فصل برداشت، افکار عمومی را آرام کرد. خروج سالانه ۳۰۰ میلیون دلار ارز از کشور برای محصولی که قابلیت کشت گسترده در داخل را دارد، نشان‌دهنده یک فلج استراتژیک در سیاست‌گذاری‌های کلان کشاورزی و بازرگانی است. خانواده‌های ایرانی که پیش از این با مصرف گوشت قرمز، مرغ و ماهی وداع‌های تلخی داشته‌اند، حالا در حال دست دادن آخرین خاکریز پروتئینی خود، یعنی حبوبات هستند. اصلاح بنیادین ساختار توزیع، قطع دست دلان از زنجیره تامین، و شیفت استراتژیک از واردات محوری به سمت حمایت واقعی از کشاورز داخلی، دیگر یک پیشنهاد آکادمیک نیست؛ بلکه حیاتی‌ترین اقدام برای جلوگیری از سوءتغذیه پنهان در سال‌های پیش رو است. سفره ایرانی در تابستان ۱۴۰۵ به شکل نگران‌کننده‌ای در حال کوچک شدن است و اگر امروز برای مهار این دومینوی قیمتی فکری نشود، شاید فردا برای پر کردن قابلمه‌های خالی، هیچ جایگزینی باقی نمانده باشد.

از فله‌های بی‌نام تا بسته‌بندی‌های نجومی

می‌ایستد. عدس ریز که همیشه گزینه اقتصادی‌تری برای آشپزی روزمره محسوب می‌شد، در بسته‌بندی ۹۰۰ گرمی ۲۹۵ هزار و ۵۰۰ تومان قیمت خورده است. لپه درشت یار غیراختیاری قیমে‌های ایرانی، در همین وزن، عدد ۳۸۰ هزار تومان را روی پیشانی خود می‌بیند. لوبیا سفید ۳۹۵ هزار تومان، لوبیا قرمز قلمی ۴۱۰ هزار تومان و نخود به عنوان پایه ثابت فلافل و آبگوشت، رقم ۴۲۰ هزار تومان را برای یک بسته زیر یک کیلوگرمی

سرگیجه خریدار در هزار توی قیمت‌ها

هزار تومانی برای مدل‌های بسیار ریز یا کیفیت پایین تا عدس از گانیک آبگینه ۹۰۰ گرمی که با قیمت عجیب ۴۵۰ هزار تومان دیده شده است. این اختلاف قیمت‌های نجومی از کجا نشأت می‌گیرد؟ فروشندگان دلایلی مثل سورتنینگ، پاک‌سازی، نوع بسته‌بندی، دستچین بودن و برند بودن را مطرح می‌کنند. مثلاً در جدول عمده‌فروشی بازار، لوبیا چیتی دستچین با قیمت ۲۹۵ هزار تومان برای قیمت نقدی ثبت شده، در حالی

برای درک عمق ماجرا کافی است بدون پیش‌فرض قبلی و با یک سبب چرخ‌دار، قدم به راه‌های یکی از فروشگاه‌های زنجیره‌ای یا حتی سوپرمارکت‌های محلی بگذارید. برچسب‌های قیمت، دیگر هیچ شباهتی به اعداد سال گذشته ندارند و یک جهش روانی سنگین را به خریدار تحمیل می‌کنند. طبق بررسی‌های میدانی و لیست‌های رسمی، قیمت یک بسته ۹۰۰ گرمی عدس درشت به ۳۴۵ هزار تومان رسیده است؛ عددی که در نسخه فله‌ای آن روی مرز ۳۱۰ هزار تومان برای هر کیلوگرم

بهبان‌های لجستیکی و معمای ۳۰۰ میلیون دلاری

بزرگ‌رخ می‌نماید. طبق آمارهای رسمی وزارت جهاد کشاورزی، حدود ۷۰ درصد نیاز کشور به حبوبات از طریق تولیدات داخلی تامین می‌شود. اگر ۷۰ درصد بازار متکی به تولید داخل است و به گفته خود مسئولان امسال بارندگی و وضعیت سال این‌بار نیز بسیار مطلوب بوده، چرا بازار باید تا این حد ملتهب باشد؟ پاسخ را باید در نظر کارشناسان ارشد کشاورزی جستجو کرد. آن‌ها معتقدند ساختار فعلی به جای حمایت واقعی از کشاورز داخلی و ایجاد تعادل میان عرضه و تقاضا، به شدت واردات محور شده است. سالانه رقمی

وقتی پای دلایل این گرانی به میان می‌آید، مسئولان و فعالان صنف، فهرستی از توجهات را ردیف می‌کنند. یکی از جالب‌ترین اظهارنظرها مربوط به دبیر انجمن حبوبات ایران است که صراحتاً بخشی از گرانی را به گردن محاصره دریایی و تحریم‌ها انداخته است. به گفته وی ۳۰ الی ۴۰ درصد حبوبات بازار، وارداتی است و هزینه‌های حمل‌ونقل به شدت افزایش یافته است. به عنوان مثال، هزینه انتقال زمینی هر تن محصول از ترکیه، از ۴۰ الی ۵۰ دلار به ۹۰ دلار جهش کرده است. این توجهات در نگاه اول شاید منطقی به نظر برسند، اما با بررسی دقیق‌تر آمارها، یک تناقض

خداحافظی با جایگزین گوشت

می‌کرد، رسانه‌ها و متخصصان تغذیه بلافاصله نسخه مصرف بیشتر حبوبات را می‌پیچیدند. اما امروز، در تابستان ۱۴۰۵، این فرمول رسماً از کار افتاده است. وقتی یک خانواده چهار نفره برای تهیه یک خورش ساده یا یک وعده لافلاف خانگی، باید چند صد هزار تومان فقط برای خرید پایه گیاهی آن هزینه کند، دیگر مفهوم اقتصاد مقاومتی در آشپزخانه معنای خود را از دست می‌دهد. قیمت نخود در سایزهای مختلف اکنون بین ۲۰۰

بیابید به نقطه شروع این گزارش برگردیم؛ رابطه گوشت و حبوبات، در علم تغذیه و اقتصاد خانواده، حبوبات همواره به عنوان مهم‌ترین سپهر دفاعی در برابر فقر پروتئینی شناخته می‌شوند. ترکیب اسیدهای آمینه موجود در حبوبات وقتی با غلات مثل برنج یا نان ترکیب می‌شود، پروتئینی کامل شبیه به گوشت می‌سازد همان ترکیب جادویی عدس پلو یا لوبیا پلو. در سال‌های گذشته هر بار که قیمت مرغ و گوشت گوسفندی پرواز

تامین به موقع نیاز بازار به حبوبات

واردکنندگان هرچه سریع‌تر پرداخت شود تا آن‌ها بتوانند تعهدات خود را در قبال تامین کنندگان خارجی انجام دهند. رئیس انجمن حبوبات ایران با بیان اینکه فعالان این حوزه منتظر ایجاد ثبات در بازار هستند، تصریح کرد: واقعیت این است که بخشی از مسیرهای ورودی کالا از جنوب کشور با محدودیت‌هایی مواجه شده است.

هرچند بخشی از نیاز از طریق بنادر شمالی و کریدورهای زمینی ترکیه و روسیه تامین می‌شود، اما هزینه این مسیرها به مراتب بالاتر از حمل‌ونقل دریایی است.

لپه‌چی در بخش دیگری از سخنان خود تصریح کرد: در فصل تابستان به دلیل گرمای هوا، مصرف حبوبات نیز کاهش می‌یابد و از این رو تا پایان تابستان نگرانی خاصی در زمینه تامین انواع حبوبات وجود ندارد، اما برای ماه‌های آینده باید تدابیر لازم اندیشیده شود.

پیشنهاد ما این است که بانک مرکزی تامین ارز واردکنندگان را به موقع انجام دهد تا آن‌ها بتوانند مطالبات تامین‌کنندگان خارجی را پرداخت کنند.

رئیس انجمن حبوبات ایران با اشاره به شرایط فعلی افزود: در وضعیت کنونی، تامین کنندگان خارجی به دلیل نگرانی‌های موجود، کل مبلغ کالا را پیش از ارسال مطالبه می‌کنند.

در گذشته کالا وارد کشور می‌شد و سپس تسویه حساب صورت می‌گرفت، اما اکنون پرداخت صددرصدی مبلغ کالا در ابتدای معامله درخواست می‌شود که نیازمند نقدینگی بسیار بالایی است.

داوود لپه‌چی، رئیس انجمن حبوبات ایران با اشاره به نیاز تامین‌کنندگان انواع حبوبات از دیگر کشورها به نقدینگی از ضرورت تخصیص به‌موقع ارز واردکنندگان سخن گفت و تاکید کرد: تامین حبوبات موردنیاز بازار در شرایط خوبی است و نگرانی بابت این بخش نداریم.

رئیس انجمن حبوبات ایران با تاکید بر اینکه فعالان اقتصادی با تمام توان در تلاش هستند تا تامین کالاهای اساسی از جمله حبوبات، بدون وقفه انجام شود، گفت: در چند ماه اخیر و به رغم شرایط جنگی افزایش قیمت حبوبات نداشته‌ایم و انتظار می‌رود برای ماه‌های آینده دولت حمایت‌های لازم را در دستورکار قرار دهد.

داوود لپه‌چی، رئیس انجمن حبوبات ایران در گفت‌وگو با اتاق ایران آنلاین با اشاره به اینکه در زمینه تامین حبوبات تاکنون هیچ مشکلی وجود نداشته است، گفت: هم تولیدکنندگان و هم واردکنندگان در این حوزه به خوبی فعالیت و نیاز بازار را تامین کرده‌اند.

البته باید گفت حدود ۱۴ ماه است ارز واردکنندگان تسویه نشده است که این مهم‌ترین مسئله تامین‌کنندگان این بخش است.

لپه‌چی با ابراز امیدواری نسبت به ایجاد ثبات در کشور و بهبود شرایط اقتصادی گفت: نکته مهم این است که حدود ۷۰ درصد حبوبات مصرفی کشور از محل تولید داخلی تامین می‌شود.

همچنین با توجه به وضعیت مناسب بارندگی در سال جاری، انتظار می‌رود در زمینه تامین نیاز کشور مشکلی وجود نداشته باشد.

این فعال اقتصادی تاکید کرد: برای تامین آن بخش از نیاز کشور که از طریق واردات جبران می‌شود، ضروری است بدهی‌های ارزی